

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de tre. or.
15 cr. rēdul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Din cauza sf. sērbători a „P. Ierarch Nicolae” Nrul procsim va apăre Sâmbăta în 9 Decembre v.

Sibiu, în 4 Decembre 1889.

Parlamentul nostru a intrat în feriile Crăciunului, și încheerea sesiunii de tōmnă s'a făcut între îmbrățișări între partida kossuthistă și între cea guvernamentală din incidentul învingerei celei din tātă în cestiunea cultului lui Kossuth.

Ministrul președinte domnul Tisza între aplause generale ale parlamentului întreg a promis, că îndată după ferile parlamentare de Crăciun va prezentă un proiect de lege privitoriu la acei emigrați, cari în cesti 10 ani din urmă nu s'au rentors în patrie, și cari în virtutea legii din 1879 cu 31 Decembre a. c. încetau de a mai fi civi ai Ungariei. Se înțelege, că noul proiect de lege va sterge dispozițiunile legii provocate, și așa Kossuth va rămāne și mai departe idolul opiniunii publice unguresci.

Nu noi vom conturbă bucuria deputaților din parlamentul nostru, nu noi, cari pe toți ōmenii îi salutăm cu cuvintele din scriptură: „Și pe pământ pace, între ōmeni bună voire.”

Ne rezervăm pe altă dată, pentru un moment pōte mai potrivit revista asupra activității parlamentului în sesiunea de tōmnă. La locul acesta vom luă notiță despre unele enunțațiuni ale comisiunii, care este chemată să cernă bugetul prezentat de ministrul de culte și instrucțiune publică și raportul anual despre starea învățământului.

Am vēdūt accentuate două lucruri de mare importanță pentru instrucțiunea publică, cari sunt menite să influențeze și ele învățământul, care în direcțiune bună, care în direcțiune mai puțin bună, căci bunătatea este un concept de aprețiere la noi.

S'a vorbit adecă de intențiunea ministrului de a urcă salariile învățătorești la minimul de 400 fl.

De bună sēmă se va bucura dimpreună cu noi tot omul iubitoriu de binele poporului, vēdēnd că și pe calea acēsta se intenționează ridicarea instrucțiunii publice, căci — se o mărturisim fără sfială — a fost și este în detrimentul învățământului dotațiunea necorespunđtōre a statului învățătoreșc, și aici se aplică dicala străbună: „Pe care l'a urit Dumnezeu, l'a făcut dascāl.”

Cestiunea dotațiunii mai bune a învățătorilor a preocupat atențiunea bisericeii nōstre în special, și începēnd dela regulamentul congresual din 1878, care a luat de basă la dotațiunea învățătorilor dis-

pozițiunile din legea de stat pentru instrucțiune, bi serica nōstră lāsātă numai de capul seu, avisatā numai la sērăcia poporului, în cele mai multe casuri lipsitā în esecutarea mēsurilor sale de spriginul binevoitoriu, de care cu dreptul credea, că se va împărtași din partea statului, dacā va reflectā la el, dīcem biserica lāsātă numai la forțele sale materiale și morale, a mers tot înainte, asigurānd sōrtea învățătorilor sei.

Sunt la noi o sumă de comune mestecate în cele confesionale. De sine numai nici una dintre bisericile romāne nu este în stare să asigureze esistența scōlei, nici una nu pōte dā învățătorului o dotațiune, care sē-l lipsescă cel puțin în parte de grigile împreunate cu traiul de pe o țī pe alta.

Intrunite însă ambele comune bisericesci pe basa unui compromis iertat, ele ar putē, respective ar fi putut susținē scōla între condițiunile cele mai favorabile, ar putē, respective ar fi putut asigurā învățătorului esistență onorabilă, și în câte va decenii rodurile acestea ar fi fost de un efect neprețuit pentru poporul nostru.

Cu inima deschisă am făcut pașii spre realizarea unei înțelegeri pentru promovarea scōlelor nōstre cu puteri unite. Cu provocare la pericolul, care ne amenința dacā nu vom țīnē scōle corespunđtōre între nefavorabilele condițiuni actuale, cu indicarea modalității celei mai potrivite după părerea nōstră am intrat în pertractări cu biserica sororā respective am stipulat vederile nōstre și la propunerile făcute până acuma nu am primit nici un rēspuns, așa, că cestiunea nu a ajuns să fie pusă nici batăr în discuțiune între autoritățile bisericesci.

Cu chipul acesta risipim puteri scumpe, cari intrunite ar avē un efect neprețuit pentru cultura poporului nostru.

Enunțiatul ministrului de culte, că va urcă salariul învățătoreșc la minimul de 400 fl. ne este binevenit, și suntem de credință, că va veni timpul, că și nisuițele culturale ale bisericeii nōstre vor fi apreciate cu mai multă bunăvoință ca până acuma.

S'a mai accentuat, că pentru a face mai mari progrese în propunerea limbei magiare atențiunea organelor din comitat este îndreptată la o împrejurare folosită și până acuma ici colo, la premiarea învățătorilor, cari cu deosebire se disting în propunerea cu succes a limbei magiare.

Credem și noi, că este just ca silințele să fie recunoscute, și dacā se pōte și premiate, asemenea și rezultatele bune. Nu credem însă, că este în interesul instrucțiunii escelarea unilaterală, în țelegem rezultate raportate numai din un singur ob-

iect de învățământ. Așa pentru esemplu, noi vom luă în nume de rēu unui învățătoriu, care va negligā studiul religiunii și considerā numai în mod de tot master sciințele naturale, ocupāndu se în special numai cu geografia specială a comunei.

Tot așa vom face, dacā un învățătoriu de dragul rezultatului în limba maghiară va negligā tōte obiectele de învățământ.

Vom desaprobată însă pe tot învățătoriu, care din studiul limbei magiare nu va produce rezultat deopotrivă mulțamitoriu cu celelalte obiecte de învățământ.

Am accentuat din capul locului, că gusturile de aprețiere sunt diferite, și dacā noi nu ne supērām pentru gusturile altora, nici alții sē nu se supere pentru ale nōstre.

Aceste două lucruri ne au atras mai mult atențiunea. Dintralte pentru o mai bună lāmurire, credem, că va trebui se revenim asupra acestor cestiuni.

Revista politică.

Cu 12 Decembre s'a încheiat debaterile în dieta ungară și s'au început feriile. Scenele provocate în ajunul feriilor sunt de o deosebită importanță politică și ele formēză substratul discuțiunilor presei din patrie și strēine.

Premierul ungar pare a fi obosit sub sarcina atacurilor, ce le-a descărcat opozițiunea asupra sa și începe a se incovoia. Sarcina, ce-l apasă mai tare e cestiunea incolatului, respective încetățenirea ex guvernorului Kossuth, adusă la ordinea țīlei de opoziția radicală.

În 22 Novembre, dl Tisza rēspunse opoziției, că nu află oportun a modificā legea incolatului pentru o persōnă, fie ea și Kossuth chiar, căci acest bărbat pōte fi cetățean ungar și fără a suteri legea esistență cea mai mică modificare. În ajunul feriilor, în 11 Decembre, tot dl Tisza a dīs, că guvernul este necesitat a prezentă un proiect cu privire la legea incolatului și că motiv la acēsta fi dā Kossuth și emigranții ungari din America.

Acēsta declarațiune a fost primită cu salve de aplause din partea opozițiunii și cu o răcēlă demonstrativă în șirurile liberalilor. Oficiōsele și tōtă presa guvernamentală tace și e de tot rezervată, mărginindu se numai a afirmā, că premierul ungar în principiu tot aceea a dīs în declarațiunea sa din 11 Decembre, ce a dīs, și în 22 Novembre. Mistificările, de cari se folosesc însă, sunt cu mult mai incurcate decât, ca ele să pōtā convinge.

FOIȚA.

Din literatura populară a Zarandului.

Colindele.

VII. Colindă.
(Colectată în Brad).

Joi Sfântă Marie,
„Ai domnului domn!“
Ea miș porunca
La toți sfinți din ceriu,
Toți miș venia
Încă nu-mi venia
Iuon Sântion
Ș'incă-l acceptă
Trei d'a treia țī.
Uite'n sus pe sōre,
Caută'n jos pe mare,
Mi-l vedea venind
C'un cal graur

Șēua de aur,
Frāu-i d'argint
De frāuț prindea
Din gură grāia
Iuane, Iuane
De ce n'ai venit
Când țī-am poruncit?
De ce n'am putut
Că eu mi-am vēdūt
Trei abrudărei
Pe mare perind.

Ei, mine-or rugat
Vēntul sē-l așeđ,
Marea s'o alin.
Vēnt' am așeđat
Marea-mi alinat
La margini i-am țīpat.

Ei, mine-or cinstit
Cu trei buți de vin
Eu m'am zăbovit,
La celea crășmind
Bani numerând,
La lumina lunii
Pe aripa țundrii.

VIII. Colindă.

(Colectată în Cebea).

Doi, boieri, de-i mari
„Lerum, Dōmne ler!“
Ca și doi drumari
Vin din Rusalim
La Vifeim țīn!
Dară, cine sunt?
E Josup (Iosif) cel sânt.
Și Maria Sântă,
Carea și cuvēntă:
Iosife mi greu
De drumul cel rēu!
Vin' sē odichnim
Și sē ne umbrim!
De un plop dădură,
Și aci stătură,
De-a se recorī;
Ploplu se clătī!
Umbra ș'o trāgea,
Sōrele ardea;
Plop afurisit
Sē nu fi rodit,
Sē cresci tot în sus
Căci umbra mi-ai dus

Ēră mai plecară
Și un mēr afară,
Și ei odichnia
Mērul fi umbria,
Umbra ș'o lăția
Sōrele peria
Mērul n'florit
Sē fi tot rodit
Sē cresci tot în lături
Sē sporesci cu rodiri

Dar Josup grāia
Drumul de-am luă
Cătră Vifeim
Până mai vāim (vedem),
Ēca e din sēră
Ș'noptăm prin țēră
Și ei se sculară
Ēră mai plecară
Cătră Vifeim
Frumosul Edem!
O nchinām cu sântētatē
Pe la gazde, pe la tōte.
Colectate prin Ioan dela rēspāntii.

*) Sē se repeteze la fie-care rēnd.

*) Sē se repeteze la fie-care rēnd.

Presa opozițională iubilează triumful nou al opoziției și accentuează, că nimenea nu se mai îndoiesc, că dl Tisza va supune un proiect de lege cu privire la incolat coronei, ca să-l subscrie, deoarece dănsul numai în conțelegere cu coróna a făcut fămoasă declarațiune.

Sunt mulți, cari susțin, că dl Tisza ne mai putându-se susține a căutat în cestiunea lui Kosuth o crasă, pentru ca să se pótă retrage și că e și designată persóna, care să ocupe acest portofoliu, și acesta este Ladislau Szögyenyi, șeful de secțiune în ministeriul de externe. Persóne însemnate sunt, cari numesc această procedere a dlui Tisza o greșală politică ne iertată; căci această capitulațiune e de o mie de ori mai rușinosă și mai condamnată, decât dacă se făcea ea la desbaterea legii militare. Atunci dl Tisza trebuia să se plece înaintea bărbatilor ca Andrassy, Apponyi, Szilágyi, Horváth și alții tot ómeni de calibru, atunci se retrágea în fața în tregei opinii, ér acum se îndóie în fața a vre o 40 deputați și depune armele înaintea lui Polonyi. Pasul acesta, đic foile opoziționale l'a făcut numai de téma obstrucțiunii.

În afară încă a făcut impresiune penibilă acest pas și foile străine se întréba: cine domnesce în Unguria? ministrul Tisza sau Kosuth, ér din această témă trag cele mai nefavorabile conclusiuni la adresa dlui Tisza.

Scirile din Viena anunțaseră o crisa ministerială. Aceste sciri au fost, ce-i drept, desmințite mai târziu, dar ele au fost încátva basate. În ministeriul cont. Taaffe au fost mari neînțelegeri, provocate de un răspuns, ce trebuia dat interpelațiunii lui Plener, în care s'a combătut atitudinea guvernului față de desvoltarea lucrărilor din dieta boemă și în care s'a accentuat, că actualul guvern prin politica, ce o a făcut a pierdut mult din vađa sa în străinătate. Conte Taaffe a răspuns în urmă la interpelare, s'a ferit însă a dá declarațiuni pozitive cu privire la dreptul public al statului boem și la atitudinea guvernului față cu pretensiunile cehilor.

Mare senzațiune a provocat o publicațiune a ambasadorului italian dela Madrid și în urmă la Petersburg Greppi. El accentuează, că războiul din 1870 între Germania și Franca a fost războiul între rasa latină și te tonică. Germania a simțit, că numai prin unirea tuturor germanilor se pótă susține și ađi simte, că numai un nou război, din care ar eși învingătoare o ar puté asigurá. Italia n'a făcut bine, că s'a alăturat la alianța triplă, și motivul că nu face cauză comună cu Franca e a se atribuí neînțelegerilor provenite din cestiunea Tunisului. Ea ar trebui înseă să uite tóte, să iasă din alianța triplă, să rămână neutrală și atunci se va bucura de respectul tuturor puterilor. Acestă scriere, care a fost immanuată și ministrului rusesc Giers a făcut bună impresiune în Petersburg și ministrul s'a grăbit a mulțami autorului prin o scrisóre de tot măgulitoare.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

De lângă Olt, 30 Novembre, 1889. *) Dle redactor! Despre adunările învățătoresci din diferite locuri, véd cu plăcere, că se fac rapóte în colónele acestui diariu despre desvoltarea lor și despre rezultatele obținute. Acestă este un lucru potrivit și și are însemnătatea sa din diferite puncte de vedere, căci pe deoparte reuniunile învățătoresci din archidieceasă se fac cunoscute intrucât una sau alta desvóltă lucruri mai bune și potrivite pentru înaintarea învățământului în scólele noastre, érá pre de altă parte între membrii acestor corporațiuni salutare să stérnesce zelul de a lucrá cât se pótă mai mult și mai bine, sciind, că lucrările lor se supun publicității spre de judecare.

„Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul XI Făgăraș“ și-a ținut adunarea sa generală în zilele de 20, 21 și 22 Novembre a. c. st. v. în opidul Agnita. Programul obiectelor de desbătut și invitarea membrilor la această adunare s'a împărțit la timp potrivit prin oficiile protopresbiterale respective: Făgăraș, Agnita și Cohalm, și s'a publicat și în această foie Nr. 124 „Telegraful Român“.

Este de prenotat, că membrii acestei reuniuni cu greu se pot adună odată cu toții la o adunare generală de district, — așa ca să nu lipsescă o parte preponderantă, sau dintr'un protopresbiterat, sau dintr'altul, deoarece unele comune sunt tare îndepărtate de centru. Drept aceea s'a hotărít, ca adunarea generală de district să fie ambulată, ca astfel să li se facă posibil și celor mai îndepărtați membrii a luá parte la adunări, și astfel să se stérnescă în toți simțul de înaintare și progres.

Protopresbiteratul Agnita, aparținând acestei reuniuni, și având și un număr însemnat de învățători ca membrii, cari parte mare mai totdeauna lip-

siau dela adunarea de district din cauza îndepărtării, a trebuit să fie considerat, și în anul acesta adunarea generală de district s'a ținut în centrul acestui protopresbiterat, în opidul Agnita.

Premițând acestea, se revin la însăși decurgearea adunării și la rezultatele ei.

Președintele acestei corporațiuni M. O. D. Iuliu Dan, administrator protopresbiterat, împreună cu majoritatea absolută a învățătorilor din protopresbiteratul Făgărașului și cu unii preoți mai zeloși din acest tract, coadunați în urma unui înțeles în Făgăraș, a plecat Duminecă în 19 Novembre a. c. v. pe la 12 óre din đi către opidul Agnita. Era frumos a vedé cortegiul de trăsuri încărcate de învățători și preoți, cari în cântece și în voie bună urmáru președintele lor în spre locul de adunare.

La Agnita am ajuns pe la 9 óre din nópte unde comitetul parochial gr. or. din Agnita ne-au primit și condus pre la quartire. Aici este locul de amintit, că toți învățătorii și preoții cari au participat la adunare și au venit la Agnita au fost primiți cu deosebită bucurie din partea poporului nostru din Agnita, ceea-ce este de a se atribuí părintelui protopresbiter Sabin Piso jun. și părintelui Ioachim Părău, capelan protopresbiterat din Agnita, cari au îngrijit și au întocmit lucrurile pregătitoare pentru adunare într'un mod deplin coréspondentoriu. Acesti conducători înțelepți ai poporului nostru credincios din Agnita au premers însuși cu esemplu, primind în casele dlor pre óspeții îndepărtați în mod simpatie, ba mai mult, P. O. D. Sabin Piso jun. protopresbiterul acestui tract, avându și casele de locuință în comuna Coveș, a pus la dispoziția óspeților și trásura sa numai ca să se pótă bucura de primirea óspeților în cel dintâiu hotel din acest opid, și-au început activitatea. Deschiderea ședinței s'a făcut printr'un cuvânt fórté potrivit din partea președintelui. În acest cuvânt de deschidere s'a arétat poziția, ce ocupá învățătorii ca parte inteligentă în societate, rodul bun ce rezultá printr'o muncă sirgincioasă și înțeleptă a aceluia în și în afară de scóla cum și ferirea învățătorului de apucarea pe căi ră-tăcite, cari duc la ruina bisericeii și scólei noastre. S'a cetit apelul nominal, și s'a constatat că din tractul Făgărașului s'au prezentat majoritatea absolută a membrilor, din tractul Agnitei s'au prezentat toți membrii afară de doi, cari și aceia s'au scuzat fiind bolnavi, ér din tractul Cohalmului nu s'au prezentat nici un membru. Față de cei absenți s'a îndrumat comitetul central al acestei corporațiuni ca conform concluselor din anii precedenți și conform statutelor corporațiunii să pedepsescă pe calea sa pe membrii absenți și în deosebi să se cerceteze ce cauză, a făcut că nici un învățătoriu din protopresbiteratul Cohalmului să nu vie la adunare *)

S'au ales comisiunile revédătoare și de scontrare și anume; a) comisiunea pentru revidarea raportului general al comitetului central despre activitatea reuniunii în cursul anului 1889 în persónele membrilor: Alesandru Bérșan, Dumitru Bărbat și Ioan Berescu; b) comisiunea pentru scontrarea cassei și bibliotecii în persónele membrilor: Ioan Capéta, Ioan Bonea și Emil Mandocea și c) comisiunea pentru propuneri în persónele membrilor: Nicolau Aron, Georgiu Cantor și Filaret Deisorean. S'a cetit elaboratul: „Observări critice asupra testamentului vechiu ca obiect obligat de propunere în scólele populare“, disertațiune de Ioan Berescu. Acest elaborat destul de lung în espunerile disertantului a fost ascultat cu încordare din partea membrilor reuniunii, și deoarece materia tractată era prea interesantă ca să se pótă trece așa ușor preste ea, adunarea generală cu majoritatea voturilor a hotărít, ca elaboratul să se critice în mod verbal, mai întâiu în adunarea prezentă și apoi să se dea și unei comisiuni în persónele membrilor: Iosif Cațavei, David Chiujdeș și Ioan Petrișor, cari să vie cu o critică formală în adunarea generală viitoare a acestei reuniuni. În elaboratul prezent se susține, că materialul de propus din testamentul vechiu nu e potrivit să se propună în scólele noastre elementari. În locul Testamentului vechiu ne spune disertantele, să se propună în scólele noastre populare istoriére morale și religióse culese din Mineile bisericeii și biografii culese din istoria bisericească. Conferința învățătorescă a luat la critică elaboratul, și după o desbatere fórté seriósă la care a luat parte prelungă mai mulți învățători și preoți și protopresbiterul Sabin Piso jun. și președintele reuniunii adm.

prot. Iuliu Dan, a enunțat: că Testamentul vechiu a fost cete și va fi un isvor bun, din care să pótă scoate materii morale și religióse de tractat din studiul religiunii în scólele noastre.

O critică mai detaiată va urmá din partea comisiunii esmisă la adunarea generală viitoare.

În ședința a II-a a acestei adunări generale s'a desbătut tema: Cari sunt cauzele pentru cari absențiile scolarilor sunt prea numeroase în scólele noastre populare, și cari ar fi mijlócele prin cari s'ar puté delatura acest inconvenient, disertațiune de Ioan Capéta. Acestă temă, care de altcum a mai venit încă odată înainte în adunările reuniunilor învățătoresci din archidieceasă, s'a desvoltat acum de nou în această conferință. Elaboratul lucrat de membrul reuniunii Ioan Capéta este unul dintre cele mai bune lucrări venite în sinul reuniunii acesteia. Disertantele ne espune cauzele pentru cari absențiile în scólele noastre sunt numeroase, în 12 puncte, și anume:

1. Neimplinirea datorinței consciențioase a autorităților noastre scolare față cu supraveghierea scólelor;
2. indiferentismul organelor politice față de esecutarea pedepselor pentru absenții;
3. lucrul câmpului în timpul instrucțiunii în scóla;
4. înderețnicia;
5. pruncii réi;
6. raportul réu dintre unii directori scolare și învățători;
7. diferința profesională;
8. depărtarea scólei de elevi;
9. sêrăcia poporului;
10. morburile;
11. nestabilitatea învățătorului și
12. însuși învățătorii încă este vina, că absențiile sunt numeroase. La fie care din aceste puncte ne arată disertantele modul, cum s'ar puté delaturá réul.

Asupra acestei teme valoróse asemenea s'a incins o desbatere dintre cele mai serióse între membrii reuniunii, până ce în urmă elaboratul s'a predat spre criticare formală membrului reuniunii Ioan Berescu. Atât elaboratul, cât și critica asupra acestuia, s'a hotărát a se litografá încă în decursul anului acestuia scolaru, în atâtea esemplare câți membrii are reuniunea această, așa, că la viitorea adunare generală fie-care învățătoriu din reionul reuniunii să aibă și elaboratul și critica în mână, pentru a face singuri studiu asupra acestei teme.

În ședința a treia a urmat raportul comisiunilor esmise pentru revidarea raportului general, al comitetului central, scontrarea cassei și bibliotecii și asupra propunerilor încurse. Raportul comitetului central, despre activitatea reuniunii în cursul anului expirat s'a primit pe lângă unele îndreptări mai mici, și comitetului i-s'a dat absolutoriu. Raportul cassariului asemenea s'a primit numai din încurcătura tacselor restante dela membrii, despre cari cassariul nu și a putut dá sémă din lipsa datelor necesare, nici acum nu a putut eși. S'a luat măsuri pentru îndreptarea acestu-i réu fără finit. Starea cassei în bani gata a acestei reuniuni, se ridică preste 100 fl. v. a.

Restanțele în bani însă nu s'au putut constată. Starea bibliotecii nu se scie, deoarece bibliotecariul reuniunii Georgiu Taffan n'a venit la adunare, și nici batér raport nu și-a făcut. Propuneri s'a făcut mai multe, între cari amintesc propunerea: a) că comitetul central în fie-care an să astérnă despărțimintelor tractuale câte un bilanț despre starea cassei reuniunii, făcută de Prea On. Domn Sabin Piso; b) ca comitetul central, să litografese un număr coréspondentoriu de cuitanțe pe cari să le împartá despărțimintelor ca acestea pe baza cuitanțelor să încasseze tacsele dela membrii, și la timp să raporteze comitetului central despre rezultat; c) ca între membrii reuniunii și alți bărbăți de sciință să se colecteze cărți pentru biblioteca reuniunii, făcute aceste din urmă de Nicolau Aron.

În ședința a IV-a s'a desvoltat o prelegere practică: tractarea substantivului în scóla pe baza unei bucăți de cetire, de membrul Ioan Bonea, în urma căreia ședințele conferinței, s'au finit și ridicat printr'un cuvânt de incheere din partea președintelui.

În stérșit nu pot trece cu vederea, că Marți în 21 Novembre a. c. v. sêra, învățătorii membrii, mai mulți preoți în frunte cu președintele reuniunii M. O. Domn Iuliu Dan, și cu protopresbiterul tractului Agnita, P. O. Domn Sabin Piso jun. acompaniat de amabila-i soție s'au intrunit cu toții la o cină comună în același hotel din Agnita, unde nu au lipsit voia bună, care caracteriséză pe învățătorii nostri la asemenea ocațiuni. Cu această ocaziune s'au ridicat mai multe toasturi: în sănătatea capului bisericeii noastre, a Escelenței Sale I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul, în sănătatea președintelui acestei reuniuni, a conducătorilor orașului Agnita etc., cari tóte au decurs în mod esemplariu.

Nu mai voința să fie, și să pótă face mult, fórté mult bine întru înaintarea instrucțiunii și preste tot a înfloririi scólelor noastre prin instituțiunea frumoasă și salutară a reuniunilor noastre învățătoresci.

Unul din cei prezenți.

*) Din lipsa de spațiu întârziată.

*) Nu cum va protopresbiterul Nicolau D. Mircea n'a împărțit invitările la membrii, căci un învățătoriu din acel tract mi-a spus, că nu a primit nici o invitare. Nota cosp.

De pe valea Murășului, 14 Decembre, 1889
n. Dle redactor! In 12 l. c. s'a săvârșit în Aiud alegerea funcționarilor comitatensi ai comitatului Alba inf. pe un nou period de 6 ani.

Indiferențismul românilor dat pe față cu ocaziunea alegerilor membrilor comitatului comitatens delat 5 Novembre s'a răsbunat amar. Dintre candidații români nu au reușit decât doi vice pretori și adevă: unul în cercul Sângătinului Aron Preșia, unul în cercul Uioarei Stefan Chirilă. Er ceialalți competenți sau nu au fost puși în candidație sau nu au fost considerați de către alegători. Omeni noi numai doi au fost aleși, er ceialalți au rămas amplotiații vechi. Blăjenii afară de canonicul Moldovan și încă un profesor, au escelat prin absență, ceialalți români din Alba-Iulia, Abrud, și de pe airea încă nu au participat la alegere.

Așa sunt apoi naționalistii nostri cei cu gurile mari, fac larmă, bat doba pre de lături, er unde e vorba de a veni și a cere ca să fie respectate drepturile la vre-o 80 mii de români, stau după cuptoriu. In chipul acesta se nu ne prindă mirarea, dacă suntem nesocotiți și dacă justele noastre pretențiuni sunt luate preste picior.

Atât deocamdată spre orientarea publicului care urmărește dezvoltarea lucrurilor pe terenul acesta.
X. Y.

Simeon Popescu.

(Urmare.)

17. „Acusatul afirmă: că sistarea activității sinodului o a făcut în virtutea legii; că reclamările contra listei s'au făcut la sinodul procsim ordinariu, recursese contra concludului sinodului erau intrate la timpul seu, prin urmare alegerea membrilor în comitet și epitropie nu mai er cu puțință, căci trebuia să se astepte hotărîrea consistoriului“.

ad 17. Dacă s'ar admite teoria susținută de acusatul în această întrebare, s'ar pute elude tôte constituiri periodice ale sinodului și epitropiilor parohiale, — căci cei ce se bucură de anarhie totdeauna și-ar pute afla unul doi indiviți, cari să reclame a fi introduși în listă și respinși se apeleze la consistoriu, er sinodul parochial ar trebui să sisteze lucrările, până când va decide și consistoriul în cestiunea reclamărilor.

Pe care lege se basază această interpretare periculoasă? Nu există și nu pôte există astfel de dispozițiune, care ar duce la anarhie perfectă în biserică.

N'am luat noi concluse valide și fără concursul recurențelor în sinodul din 28 Ianuaru și din 2 Februaru?

Singură această interpretare a acusatului este dovadă suficientă, că el lucră cu intențiune la periclitarea bisericeii.

18. „Acusatul susține, că acusatului în ședința a III-a sinodală dela 20 Martiu a. c., fiind numai ei și neavând temere, că vor rămâne în minoritate, au introdus în listă pe cei 10 meseriași, pe cari i respinseră în ședința a II-a, fără ca consistoriul să se fi pronunțat în cestiune, prin care procedură, dice acusatul, s'ar fi eludat legea.

Cum stă cu cestiunea aceasta?*

ad 18. Nu este adevărat ceea-ce susține acusatul, pentru că:

a) Noi n'am respins în ședința a doua nici pe 10 nici pe mai puțini meseriași, ci rezolvirea cererii lor s'a pus la ordinea zilei tot pe aceeași ședință, după-ce se vor rezolvii obiectele puse deja de mai nainte la ordinea zilei; din cauză însă că, pentru manevra sciută a aderenților acusatului în acea ședință nu s'au putut rezolvii nici obiectele puse de mai nainte la ordinea zilei, atât acele cât și cererile din cestiune au rămas să se rezolve în ședința din 14 Februaru, carea însă s'a zădărnicit prin acusatul, și astfel cererile din cestiune au rămas și mai departe neresolvite pentru-că nu venise rëndul la el.

b) În ședința sinodului din 20 Martiu noi n'am introdus în lista membrilor parohiei pe nici unul din cei 10, de cari vorbesce acusatul, ci în urma hărției ven. consistoriu, prin care ni s'au transpus cererile celor ce voiau se între în parohie spre competență afacere, — i-am primit pe aceia în parohie, er recursul celora ce afirmă, că pe nedreptul ar fi fost scoși din lista membrilor, dacă nu s'a rezolvit deja este și acuma tot la venerabilul consistoriu pentru competență rezolvire.

Er dacă am primit în parohie pe cei ce au cerut acesta, nu i-am primit pentru-că nu mai aveam temere, că vom rămâne în minoritate, ci pentru-că cererea lor a fost ajustată conform dispozițiilor legii, și tot astfel i-am fi primit și la 2 resp. la 14 Februaru, dacă acusatul cu aderenții sei nu zădărniceau activitatea sinodului.

Temere de maiorisare nu putea există, pentru-că de o parte ei ca membri noi intrați în parohie, numai în 1888 nu puteau avé drept a votă pe basa listei staverite cu finea anului 1887, pe când ei încă nu erau membrii parohiei, de altă parte cu acestia cu tot erau aderenții protopopului în considerabilă minoritate; în fine noi nici n'am putut sci, cum ar fi votat membrii noi? cu noi s'au cu acusatul? Așa se vede însă, că el a sciut, și chiar și cu astă afirmațiune se tradază, că într'adevăr densusul i a acuirat pe acești membri noi, și anume cu scopul, carele i-se impută, — și că asta este adevărat, dovedesce și împregiurarea, că atestatul preotului din suburbiul Iosefin Petru Simtion alăturat la recursul în-

aintat la venerabilul consistoriu, prin carele constată, că secretariul direcțiunii financiare dl Nicolau Pop și-a strămutat domiciliul în parochia lui, l'a procurat acusatul Simeon Popescu în persónă, și el a dat din al seu și timbrul necesar.

Me provoc în această privință la dl Petru Simtion pe carele ve rog să-l ascultați, căci acesta dovedesce că acel recurs plin de neadevăruri și de invective acusatul l'a făcut în numele altora, el l'a înaintat la consistoriu, și el l'a publicat și în „Tribuna“ pe lângă un comentariu plin de invective la adresa noastră, la a consistoriului și a Esc. Sale metropolitului cu scop de a afiță opiniunea publică contra tuturor și a face presiune asupra organelor bisericesci competente a decide în cauza lui diciplinară.

19. „Dice mai departe acusatul, că el în sensul §-lui 11 din Statutul organic ar fi fost în drept să disolve sinodul, dar din considerațiune cătră parochia centrală a folosit o formă mai blândă prin aceea, că a amēnat activitatea sinodului.

Fost'a în acel sinod cazul provēdūt în §-ul 11 din Stat. organic?*

ad 19. La tōtă întâmplarea are președintele drept de a disolvă sinodul în cazul provēdūt în § 11 Stat. organic, această însă are să se întâmple stante sessione, în aceeași ședință, în carea se comite „disordinea“. Un felu de disordine s'a comis în ședința din 2 Februaru provocată prin aderenții densusului, deci dacă ar fi putut vorbă de disolvarea sinodului pentru „disordinea“ comisă în sinod, aceea avea se urmeze în ședința din 2 Februaru, dar acusatul nu s'a folosit de potestate sa în această ședință, din contră însuși în conșlegere cu sinodul a defipt terminul continuării pe 14 Februaru, nu mai pôte fi deci vorbă de aceea, că densusul numai pentru aceea a amēnat activitatea sinodului ca să nu se folosescă de modalitatea mai aspră de a-l disolvă, pentru că atunci când „ex consilio“ a hotărît el ca nici se nu deschidă ședința din 14 Februaru, nu mai avea densusul drept nici ca președinte să disolve sinodul pentru discordini, preste cari atât el cât și sinodul trecuse în 2 Februaru la ordinea zilei.

Susțin că lucrul „ex consilio“ s'a executat precum s'a executat, căci la ședința din 14 Februaru nu s'a înfățișat din aderenții acusatului numai de mărturie puținele persóne numite în acuză. Semn că ei toți sciau: ce are să se întâmple? Apoi numai decât după bravura executată, încă din sala de ședință, în 14 Februaru dl Popescu cu fostul notariu V. T. de braț s'au dus de-adreptul la capul partidului lor la dl S., voioși și rișând. Martori spre acesta sunt dd. E. M. și A. C. cari venind dela sinodul lor parochial spre cetate, au convenit cu densusii lângă grădina „Flora“, au vorbit cu densusii și i-au vēdūt intrând la dl S., negreșit ca se raporteze despre executarea întocmai a concludului luat în consiliu.
(Va urmă.)

Varietăți.

* (Lista membrilor români în reprezentanța municipală a cott. Sibiu). I. virilisti: Escelenția Sa archiepiscop și metropolit Miron Romanul, Ioan Popa adv., Parteniu Cosma dir. de bancă, Atanasie Cimponeriu jude de tablă i. p., Ioan Hanția protopresb., Dr. Oct. Russu avocat, Dr. Stef. Păcurariu adv., Dr. Ioan Nemeș adv., Dr. Ioan Moga medic, Ioan Drăgan not. public, Ioan de Preda adv., Nicolae Vidrighiu arēndator, Ioan B. Comșa arēndator, Ioan Oniț comerciant, Iacob Arseniu proprietariu, Sevastian Henzel arēndator, Tóder Muntean propriet., suplenți: Petra Petru proprietariu, Nicolae Hudițian propriet. II. aleși: Zacharia Boiu asesor cons.; Ioan Bechniș redactor, Dr. Ioan Crișian prof.; Dr. Aurel Brote direct. de bancă, Zevedeu Murășan invēt., David Daniil cassariu, Dr. Pompiliu Isac adv., Ioan Bojița adv., Mateiu Voileanu asesor, Dr. Remus Roșca redactor, Ioan Piso direct. de poliție, Mateiu Savu pretor, Dimitrie Panfilion preot, Ioan Oncescu not., Simion Munteanu not., Nicanor Frateșiu ases. consist., Avram Păcurariu preot, Nicolau Ciugudean not., Ioan Droc ppresb., Ioan Măcellariu propriet., Nicolau Cristea ases. consist., Elie Măcellariu consil. gub. i. p., Nicolau Hențu not., Nicolau Popea episcop, Ioan Slavici redactor, Alesandru Lebu proprietariu, George Barițiu redactor, Eug. Brote propriet., Dr. Nicolau Maier ppresb., Petru Florian preot, Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit, Dumitru Comșa prof., Ioan Andrei propriet.

* (Necrolog.) Ana de Csergedi născ. de Ciato în rumele seu și a surorilor defunctului Emilia vēduvă Wendel și Fani precum și a tuturor rudeniilor cu inima zdrobită de durere face cunoscut, că după pierderea unicei fiice abia în un interval de 1½ an și-a perduto și ultimul sprigin, pe scumpul și neuitatul ei bărbat Ioan Csergedi de Jood, jude de tabla regescă în pensiune, carele ași la 2½ ore p. m. după un morb greu în al 63-lea an al vieții și al 26 lea an al fericitei sale căsătorii provēdūt cu ss. sacramente a moribunților și a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatoriului.

Remășițele pământesci ale scumpului decedat se vor astruce după ritul bisericeii gr. cat. în 14 a l. c. la 2 ore p. m.

Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvēntată! Murăș-Oșorheiu, la 12 Decembre, 1889.

— Subsemnații pētrunși de adēncă durere anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților că: parochul greco oriental George Comanicu de Venetia, membru al scaunului și sinodului protopresbiteral, membru al eforiei scólei capitale din Venetia inferiōră, membru al comisiunii municipale etc. după un morb scurt împărțit cu sf. taine, a încetat din viață astăzi la 5 ore p. m. în al 54-lea an al vieții sale și în al 30-lea an al păstoririi sale. Rēmășițele pământesci ale mult regretatului defunct se vor aședă spre vecinică odichnă în cimiteriul bisericeii gr. or. din loc în 3 Decembre st. v. 1889 la 1 oră p. m. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvēntată.

Venetia inferiōră, în 1 Decembre, 1889.

Ioșif Comanescu paroch în Codlea, Nicolau Comanicu invēt. pensionat, Maria Comanicu căs. Gridanul, Samoilă Comanicu comerciant, ca frați; Elena Comanescu n. Pop preotésă, George Stoica Mircea, econom, Vasile Gridan econom; Corneliu, Elisa, Ioșif, Aurel, Emilian Comanescu, ca nepoți.

— Subsemnata reprezentanță comunală, cuprinsă de adēncă durere își implinesce prin acesta a sa cea mai tristă datorință anunțându ve, că onestul, vrednicul și zelosul notariu al comunei noastre Poiana, Nicolae Ciugudean, astăzi la 1/13 Decembre 1889 a reposat întru Domnul în anul al 59 al etății și al 32 al serviciului seu devotat.

Remășițele pământesci ale defunctului se vor înmormēntă Luni în 4/16 Decembre a. c. în cimiteriul gr. or. din Poiana la 2 ore d. a.

Poiana, la 1/13 Decembre 1889.

Reprezentanța comunală:

N. Maneguițu, paroch ca reprezentant; George Ghise, primariu., Nicolae Vraciu, adjunct.; Ioan Manițu, jude mic., Ilie Oprian, Nicolae Păța, Ioan Rodean, Dumitru Siufana, Ioan Prodan, Ioan Ghise.

* (Finanțele Italiei). Italia stă în privința financiară de tot debil. Numamai statul are să plătescă mari interese și deficitul nici pe de o parte nu se pôte ecuilibră, dar chiar și cetățile singuratiche nu și mai pot purtă sarcina. Primariul Romei a declarat ministrului prim Crispi, că cassa orașului nu este în stare să plătescă cu finea lunei acesteia interesele după sumele, ce le-a împrumutat dacă nu i se va concede să facă datorii noue și să i a alte împrumuturi.

Bibliografie.

„Transilvania“ Fôia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Nr. 23—24 din 1—15 Decembre 1889 au apărut cu următorul sumariu: O scrisóre din 1842 a episcopului Ioan Lemenyi. — Câteva datine de ale poporului nostru demne de a fi combătute. — Elementele economice ale familiei. — Diagnosele Cryptogamelor vasculare. — Proces verbal al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 12 Novembre n. 1889. — Consemnarea contribuțiilor făcute în favorul scólei superiōre de fete a „Asociațiunii transilvane“ pe cōla dlui P. Cosma din 1 Ianuaru până la ultima Iuniu 1889. (Urmare). — Bibliografia. — Convocare. — Concurs. — Anunțiu de abonament. — Mașinării pentru industrii diverse.

MONITOR.

48

Calendarul săptămânii

10 — 16 Decembre.

10 Duminecă: Mina, Ermogen, Evgraf, Gemel, Toma, Teotechi, Marian, Evgeniu. 11 Luni: Daniil Stălpnicul, Luca Stălpnicul cel nou, Achepsan, Antala, Miracs, Terentiu, Vichențiu, Emilian, Vevea. 12 Marți: † Spiridon, Sinetos, Alesandru archiepiscopul Ierusalimului, Amonata și Antu. 13 Mercuri: Evstratiu, Acsente, Evgeniu, Mardariu, Orest, Lucia, Arseniu, Aris, Gavriil archiepiscopul Sērbiei. 14 Joi: Tirs, Levchiu, Calinic, Firimon, Apoloniu, Arian. 15 Vineri: Eleveriu, Pavel, Antia, Coremon, Susana, Vacch cel nou. 16 Sâmbătă: Profetul Ageu, Marin, Prob, Ilarion, Teofana, Memnon, Nicolau, patriarcul Constantinopolei.

Rituale bisericesci.

Dumineca din 10 Decembre a XXVIII-a dela Rusalii. Cântările din Octoich tonul 3 și din Mineiu ale zilei. La Utreniă Evangelia invierii a 6-a. Catavasia: „Christos se nasce, mărișil“.

Loterie.

Sâmbătă în 14 Decembre 1889.

Buda: 10 33 12 39 53

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Decembre 1889.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	101.—	101.10
Acțiuni de bancă de credit ung.	333.50	334.—
Galbin	5.58	5.58
Napoleon	9.33	9.33

Nr. 313.

[246] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Hepria-română, tractul Albei-Iuliei, devenită vacantă prin repausarea parochului, prin această se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima pu...

Emolumentele sunt:

- 1. Casa parochială cu 2 odăi, o cămară, o șură cu celariu sub ea, grașd și grădină de legumi în estensiune de 126 0/100 fl. 22.—
2. Porțiunea canonică, arătoriu 4 jugere 75 0/100, vie 77 0/100, fânațiu 425 0/100, fl. 180.—
3. Dela 90 familii 1 ferie de must (8 cupe) à 80 cr. fl. 72.—
4. Dela 90 familii 1 Ți de lucru à 45 cr. fl. 40.50
5. 2 cimiterii cu pomi, în estensiune de 525 0/100 fl. 10.—
6. Venitele stolari fl. 81.—

Tote acestea dau un venit anual de fl. 405.88 Doritorii de a ocupa acest post au a și asterne suplicile lor conform Stat. org. și Regulamentului pentru parochii până la termenul susindicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba Iulia, 20 Novembre, 1889. În conțelegere cu comitetul parochial respectiv Alesandru Tordășian, protopresbiter.

Nr. 790

[238] 3-3

CONCURS.

Prin această se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare pentru un post de capelan pre lângă neputinciosul paroch din Pórta Nicolau Balcă, pe basa încuviințării Venerabilului consistoriu dto 30 August a. c. Nr. 5627 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Jumătate din toate venitele sigure ale parochiei de cl a III a Pórta în sumă de 200 fl.

Doritorii de a concuă la acest post au a-și asterne suplicile lor instruite conform legii la subscrisul oficiu protopresbiteral până la termenul susindicat.

În conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral al Branului. Zernesti, în 21 Novembre, 1889. Traian Meșian, protopresbiter.

4519 sz. polg. [244] 2-3 Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék ezenel közhirrre teszi, hogy nagyküüllő megyébe kebelezett Muzsna község határa általános tagosításának megengedhetősége kér desében tárgyalási határidőül 1890 évi Január hó 31 napjának d. e. 9 órája Muzsna község házához kitűzetik, mikorra az összes érdekeltek azon figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy a birtokrendezési utasítás értelmében a meg nem jelenő felek ugy tekintetnek, mint a kik a tagosításba beleegyeztek és hogy a kérés 1-ső példányát ezen törvényszéknél megtekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 October 14-én tartott üléséből. Nagy Lajos, elnök. Máiai, jegyző.

Publicare.

Prin această se face cunoscut cumcă în 23 Decembre 1889, se vor vinde prin licitațiune publică, lemne de fag pentru stângini, de pe 15 1/2 jugere, eventual 21 jugere în pădurea comunei Vestem numită Piciora plus oferentului, pe lângă depunerea prețului oferit. Pădurea e situată lângă drumul statului.

Vestem, în 13 Decembre, 1889. [247] 1-3 Oficiul comunal.

Spre evitarea

Insolvenției

a fost necesită o fabrică vienesă de rufe Jäger-iane a vinde cu preț bagatel marele seu magazin de articuli de țăst soi; și noue ne a succes a i cumpără acest magazin mai pe nimica și așa am compus

Adjustări de eearnă pentru domni, dame și copii,

cari le dăruim cu un preț pe jumătate ori pe a treia parte. De voesci să rămâni sănătos nu întârziă a-ți comandă următoarele escelente

Rufe Jäger-iane I m^{ia}

deore-ce ele în urma împărțirii egale a căldurei pe corp, resistă necondiționat în fluițelor păgubitore ale timpului.

Table with 2 columns: Grupul I. pentru domni and Grupul II. pentru dame. Lists items like jacheta Jäger-iană, ismeană, pãreche încălțitoare de puls with prices. Includes Grupul III. pentru băieți și fetițe dela 6-12 ani.

Pecătuesce ori-cine, care nu se foloseste de această ocașiune. Espedarea se face prelângă trimiterea prețului ori cu rambursă postală. — Acela care comandază toate trei grupurile și trimite înainte prețul lor, primesce marfa scutită de porto. — Ne rugăm a se indică dacã persóna e mare ori micã. J. Steiner & Comp. Budapester Waaren-Export Budapest III. Lajosgasse 181.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1889.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types (Tren de persoane, Tren de accelearat, etc.), and departure/arrival times.

Redactor: responsabil Dr. Remus Roșca.

Editura și tipariul tipografiei archidieceasane.